

กรมป่าไม้

การศึกษาเชิงเศรษฐกิจของการใช้ประโยชน์เศษไม้เหลือทิ้งในท้องที่ภาคเหนือ

The Economic Study of Bamboo Waste Utilization in Northern Thailand

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบต่างๆ ของการนำเศษไม้เหลือทิ้งไปใช้ประโยชน์และนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางและข้อมูลแก่ผู้ผลิตไม้เส้น ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์จากไม้เส้น และผู้สนใจในการทำผลิตภัณฑ์จากไม้เหลือทิ้ง เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาใช้เป็นแนวทางพัฒนา การวิจัยของภาครัฐ สำหรับการสร้างมูลค่าให้กับเศษไม้เหลือทิ้งจาก การใช้ไม้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรม โดยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในพื้นที่จังหวัดลำปางและจังหวัดแพร่

เศษไม้เหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตไม้ไม่เส้นและการผลิต ผลิตภัณฑ์จากไม้ไม่เส้นที่มีอยู่มากมาย!

เศษไม้เหล่านี้นำนามาสรางประโยชน์และมูลค่าได้มากมาย จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการผลิตไม้ไม่เส้นและผลิตผลิตภัณฑ์ไม้ไม่เส้นจากไม้ไม่เส้นในท้องที่จังหวัดลำปางและจังหวัดแพร่ ในเรื่องแนวทางการใช้ประโยชน์เศษไม้เหลือทิ้ง ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่างๆ ผลการศึกษาและสัมภาษณ์พบว่า

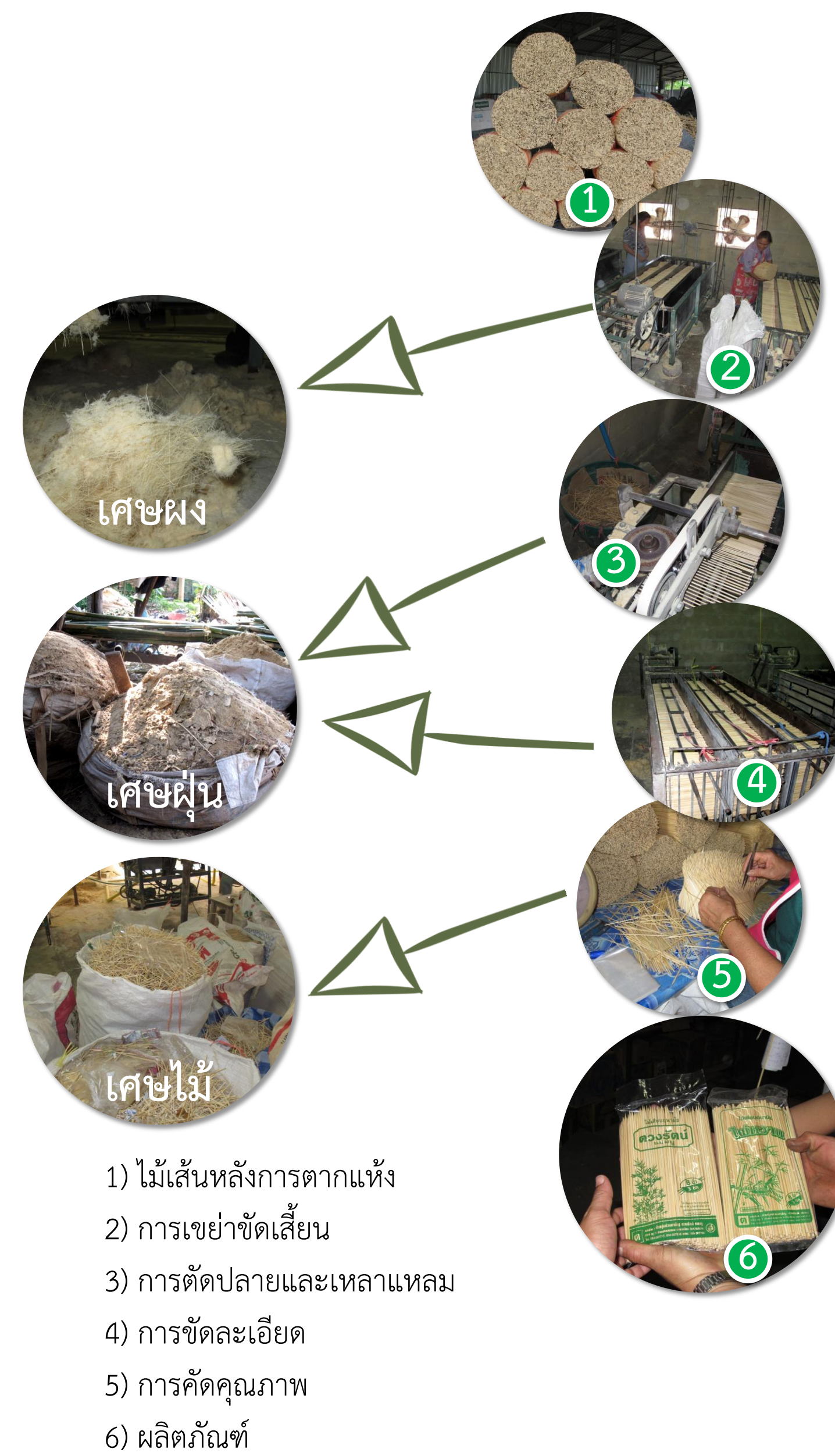
1) กระบวนการผลิตไม้ไม่เส้นประกอบด้วยขั้นตอนหลักต่างๆ ได้แก่ การเลื่อยตัด การผ่า การยิง และการตาก เพื่อผลิตไม้ไม่เส้นตามขนาดของผลิตภัณฑ์ที่ผลิต เศษไม้เหลือทิ้งที่ได้ คือ ขี้เลื่อย และเศษไม้ไม่เส้นผ่านขั้นตอนการยิงหรือซี้ยัง เป็นเศษไม้เหลือทิ้งที่สามารถนำมาใช้ผลิตผลิตภัณฑ์จากไม้ไม่เส้นได้ คิดเป็น 20 เปอร์เซ็นต์ และ 50 เปอร์เซ็นต์ โดยประมาณ ของน้ำหนักไม้ไม่เส้นที่ใช้ในการผลิต ตามลำดับ และพบว่า ปริมาณเศษไม้เหลือทิ้งจะผันแปรตามฤดูกาล โดยฤดูร้อนและฤดูหนาวจะมีปริมาณเศษไม้เหลือทิ้งมากกว่าฤดูฝน เนื่องจากไม้ไม่เส้นไม่สามารถหาซื้อได้ง่ายกว่า เพราะการขนส่งลำไม้ไม่เส้นที่ใช้ในการผลิตไม้ไม่เส้นซึ่งนำออกมาจากป่าธรรมชาติจะสะดวกกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับฤดูฝน และตลาดผู้บริโภคมีความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์จากไม้ไม่เส้นมากกว่าด้วย นอกจากนี้ ปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อปริมาณเศษไม้เหลือทิ้ง ได้แก่ ประสิทธิภาพของเครื่องยิง ชนิดและอายุของลำไม้ไม่เส้น และความชำนาญของผู้ยิง

2) กระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ไม้ไม่เส้นจากไม้ไม่เส้นประกอบด้วยขั้นตอนหลักต่างๆ ได้แก่ การเขย่าขัดเสี้ยน การตัดปลายและเหลาแหลม การขัดละเอียด และการคัดคุณภาพ ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า เศษไม้ไม่เส้นที่ได้จากการขัดเสี้ยน การตัดปลายและเหลาแหลม และการคัดคุณภาพ เป็นเศษไม้เหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตขั้นตอนนี้ คิดเป็น 5 เปอร์เซ็นต์ 2.85 เปอร์เซ็นต์ และ 4.61 เปอร์เซ็นต์ โดยประมาณ ของน้ำหนักไม้ไม่เส้นที่ใช้ในกระบวนการผลิตตามลำดับ นอกจากนี้ ปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลปริมาณเศษไม้เหลือทิ้ง ได้แก่ คุณภาพของไม้ไม่เส้น ประสิทธิภาพของเครื่องจักร และความชำนาญของผู้คัดคุณภาพผลิตภัณฑ์

กระบวนการผลิตไม้เส้น

กระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์จากไม้เส้น : ตะเกียบและไม้เสียบอาหาร

แนวทางการใช้ประโยชน์เศษไม้เหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตไม้ไม่เส้น

ผู้ผลิตไม้ไม่เส้นส่วนใหญ่ นำข้อไม้ไม่เส้นขายให้แก่โรงงานผลิตอาหารกระป๋อง และโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้าชีวมวลในพื้นที่จังหวัดลำปาง โดยขายในราคา 0.50-0.70 และ 0.90 บาทต่อกิโลกรัม หรือนำข้อไม้ไม่เส้นไปเผาเป็นถ่าน และขายถ่านข้อไม้ไม่เส้นในราคา 2.50-3.00 บาทต่อกิโลกรัมให้แก่ผู้ผลิตถ่านอัดแท่ง และให้ขี้เลื่อยแก่ผู้ผลิตถ่านเชื้อเห็ดโดยไม่ได้มูลค่า

ส่วนเศษไม้ไม่เส้นผ่านขั้นตอนการยิงหรือซี้ยัง ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ นำไปเผาทั้งทั้งในพื้นที่ส่วนตัว และพื้นที่สาธารณะโดยเผาในเวลากลางคืนที่มีลมค่อนข้างสงบซึ่งสร้างปัญหาการเกิดหมอกควันในพื้นที่ แต่ผู้ผลิตไม้ไม่เส้นบางรายได้นำเศษไม้ไม่เส้นนี้ขายให้กับโรงงานผลิตกระดาษให้เจ้าหน้าที่ในท้องที่จังหวัดแพร่ โดยขายในราคา 0.45-0.50 บาทต่อกิโลกรัม

ปัญหาและอุปสรรค

1. แหล่งรับซื้อเศษไม้เหลือทิ้งมีน้อย
2. ขาดแคลนลำไม้ไม่เส้นซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตไม้เส้น
3. เศษไม้เหลือทิ้งมีปริมาณมากและถูกกำจัดโดยการเผาซึ่งทำให้เกิดหมอกควันและมลพิษทางอากาศ

ข้อเสนอแนะ

1. ต้องการให้รัฐบาลช่วยหาแหล่งรับซื้อเศษไม้เหลือทิ้ง
2. ต้องการให้รัฐบาลจัดสรรพื้นที่ในรูปของการเช่า เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการปลูกป่าไม้
3. ต้องการให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหาแนวทางการแก้ไขเพื่อนำเศษไม้เหลือทิ้งมาใช้ประโยชน์และทำให้เกิดรายได้

แนวทางการใช้ประโยชน์เศษไม้เหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ไม้ไม่เส้นจากไม้เส้น

เศษไม้เหลือทิ้งในขั้นตอนนี้ส่วนใหญ่ถูกนำไปเผาทั้งหรือใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับการก่อไฟหุงต้มในครัวเรือน และพบว่าผู้ประกอบการกำลังทดลองการผลิตถ่านจากเศษไม้เหลือทิ้งที่ได้จากขั้นตอนการคัดคุณภาพ

ปัญหาและอุปสรรคของผู้ผลิตไม้ไม่เส้น

1. ไม้ไม่เส้นมีปริมาณไม่เพียงพอต่อการผลิตในฤดูฝน
2. มีความจำเป็นในการซื้อไม้เส้นทุกขนาดแต่ผลิตภัณฑ์ไม้ไม่บางขนาด ขายได้ยาก
3. วัตถุดิบเป็นไม้ไม่เส้นที่มีอายุน้อยทำให้มีปริมาณเศษไม้เหลือทิ้งมากและถูกทำลายโดยมอด
4. ขาดแคลนแรงงาน
5. ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ไม่เส้นราคาต่ำ

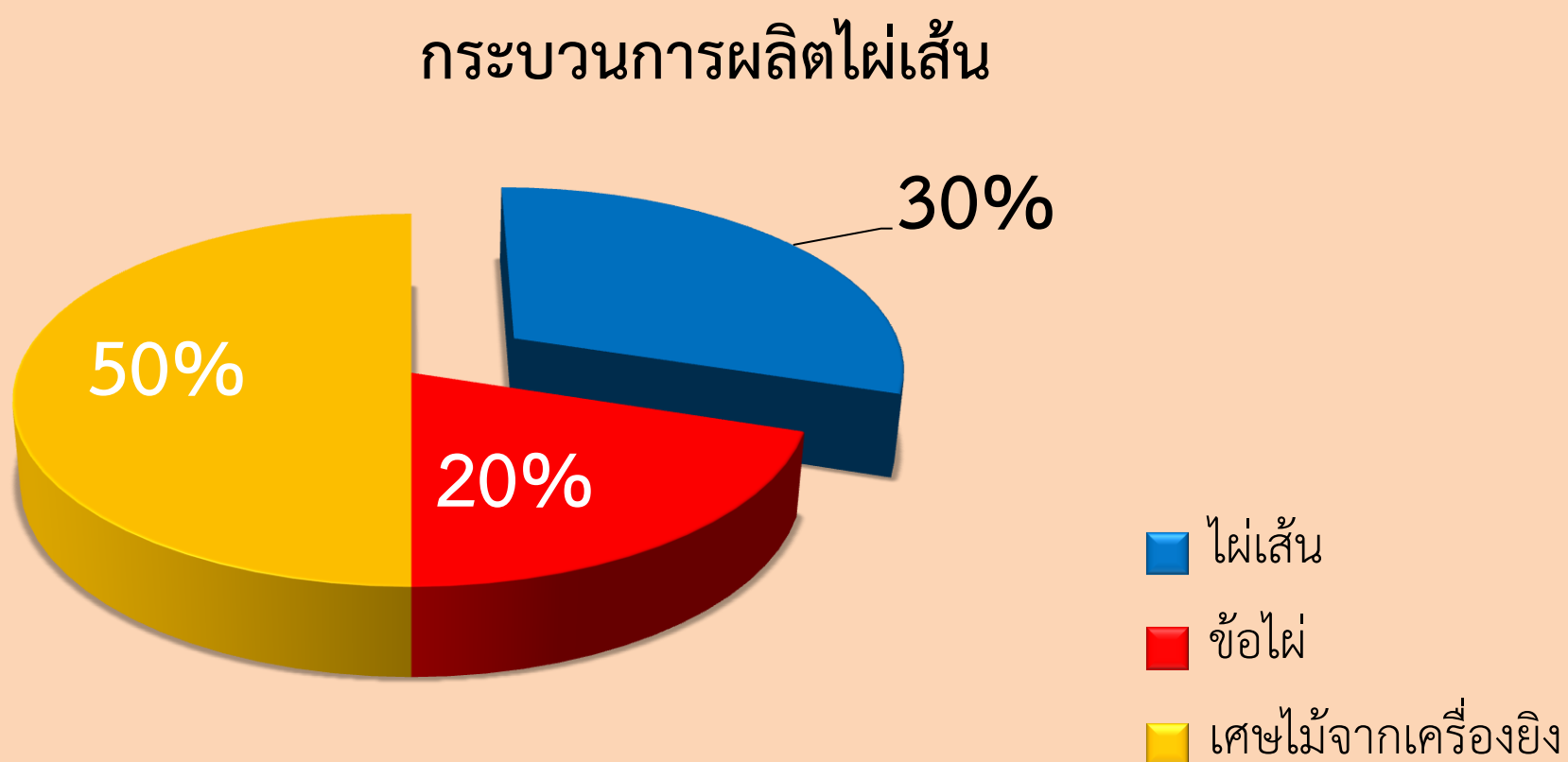
ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากปริมาณลำไม้ไม่เส้นซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตมีไม่เพียงพอ ต้องการให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนข้อมูลและเงินทุนในการผลิตถ่านอัดแท่ง การรวมกลุ่มเพื่อสร้างอำนาจต่อรองในการกำหนดราคาขาย

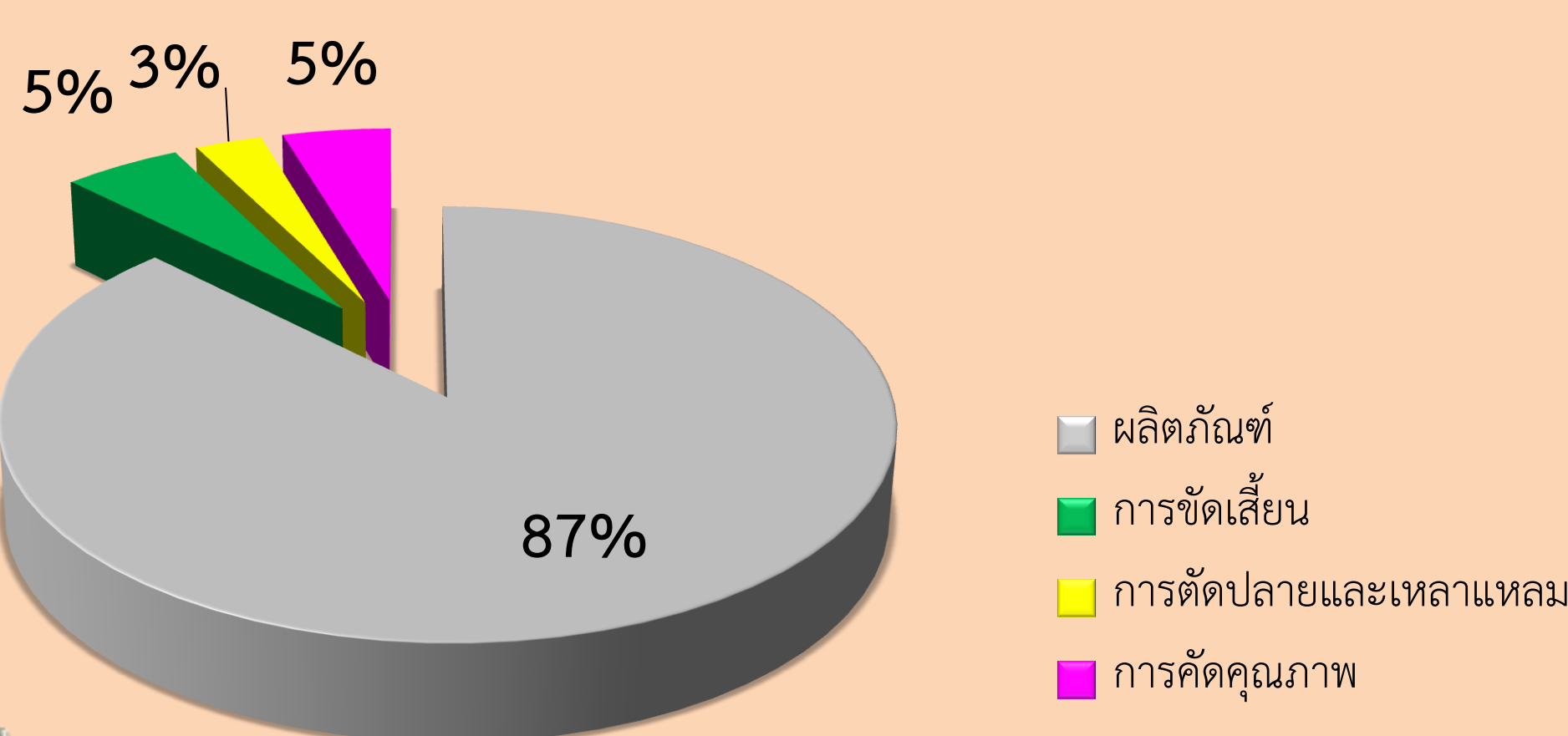

ไม้ซาง

แผนภาพแสดงสัดส่วนของไม้เส้นและเศษไม้เหลือทิ้งจาก

แผนภาพสัดส่วนของผลิตภัณฑ์ไม้ไม่เส้นและเศษไม้เหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ไม้ไม่เส้น

ข้อไม้